

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה ו.

מסורת הש"ס

אוסו מה ס"ל. צמורת כהניס^י תני לה גבי פיגול לא ירצה המקריב אותו לא יחשב: **מואל שפסין** זו מלוס עשה. למסתמל הכי אמר קרל מואל שפתיך קייס: **ששור** זו מלוס לא עשה. שלל תאחר כדר' אצין א"ר אילעי כל מקוס שנאמר השמר פן ואל כו' (מנחות דף טז):

ועשים. על כרחך מכאן אזהרה לז"ד לכוף: **לה' אליהו.** קרל יתירל הוא לדרשה לרבות דבר שנצחנה: **בפיך** **וולדקה.** קרל יתירל דריש: **יקריב אוסו אל פסח אהל מועד.** יקריב אותו קרל יתירל הוא דלה כתיב צרישה יקריבנו: **חד דלמר.** עלי ולא אפרשה: **והא נדבה כפינא.** ונקרל דכל תאחר נמי רבינן ליה בגזירה שזה: **מס או נגב.** אס הפרישו לאחר זמן: **משכחם** **לה.** דלמר ולא הפריש והוא נדבה: **כגון דלמר הרי עלי עולה על מנת.** שכשאפרישה לא אחמיצ צאחרייתה: **כיון דבעניינא דקרננוס כפינא.** לזל תאחר: **עובר בעשה.** על הקרבן דכתיב וזאת שמה והנחתם: **על ולד שלמים.** שהפריש צממה מעוברת או עיברה לאחר הקדישה: **מחוסר זמן.** שמה לא עזרו עליו שמונה ימים: שהיה

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה ששור כו' את החקק הולל בתפלין דמוק לה ר"ע: (ב) בא"ד וזכר לחלק. כ"כ וי' בתוס' פרק המואל תפלין מנואל החילוק: (ג) ד"ה חד כו' הוא כחומר הרי עלי דבר כו' כלי ומיב' כה נמחק: (ד) בא"ד להחמיצ צאחרייתה אלמא דמשכחם לה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה איהו נדר. משנה היא. וכוונתו היה ע"י צ"ק דף סב ע"כ מ"ה מן קמני:

הגהות מהר"י

לנדא

(א) בתוס' ד"ה יקריב וכו' ואעלות מ"ט מצינו לנשכנו כלי וי' בתוס' מ"ט כריפות דף י' ע"ה בדי' או דלמא:

מוסף רש"י

מבקשין ממנו ממוק. ממוק שגול (ובחיים סב): **פי' כלומר** נקדשים ממנו ואחר שחלו לו ששה משועבדים להנחת אשמו ואלו אומות גס כן שאין לו (ש"ס שם בשם גליון). **משכבך.** אשמו (שם). **בפיך** זו צדקה. דכתיב (ישעיה מה) יאל מפי דקדק (נדרים ז). **יקריב אותו.** קרל יתירל הוא דלה כתיב צרישה דקדק וזכר תמים יקריבנו (קדושין ג). **ומני למיכבד יקריבנו** אל פסח אהל מועד לזכור לפני ה' (דברים י"ב ח). **מלמד שכושין אותו.** לקיים דברי מרז (קדושין שם) לקריב מה שגדר (ב"ב שם). **איהו נדר האומר הרי עלי עולה.** ואחר כך הפריש צממה ואחר הרי זו נלדתי מה מייב צאחרייתה הואל ומעיקלה ארכינה אכפיה (חולין קטז). **וכע"ז מנילה** **נדרה האומר הרי זו עולה.** אלא קנינה עליו (מנילה ח).

מדבן עזאי נפקא. צסוק פ"צ דוצחים (דף טז). פליג ר' אלעזר אכן עזאי דריש דלואו צוצח הוא מדבר ואינו מדבר צכחן אצל רועה ליישב כאלו אליצא דכן עזאי וכולה סוגיא מסיק התם כמו צשמעתין וק"ק שהרי התם דוקק ליישב מילתא דלחריס אליצא דכן עזאי וצממורה צסוק אלו קדשים

(דף כא: ושם) גבי ר' יוסי היה אומר ג' דצרים משום ג' זקנים משמע דכן עזאי דמוקי היקישא דמעשר לצכור מה צכור אינו נאכל אלא לפניו מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפניו מן החומה לית ליה דלחריס וקאמר ולרבינן דמפקי ליה לעטמא אחרניא צכור שאינו נפסל משנה לצמרתה מנא להו ומיניה אין לחוש אס הש"ס הולך ומיישב צכל ענין:

א"כ מבקשים ממנו ממוק ואין לו. צסוק פרק שני דוצחים

(דף כט: פ"י צקונט' ממוק של גול אצל נרל' דמיירי צנדר דלמוכח צפרק צמה מדליקין (שם דף לז: ושם) דמניא ר' נתן אומר צעון נדרים ממה אשמו של אדם שנאמר אס אין לך לשלם למה יקח משכנך מתחתיו והא דדריש הכא צן חטל ולא צלשנך חטל מיירי צמסלס אכ"כ אלא שעבר צכל תאחר: **זן מצות עשה.** דכתיב והיואל מפיסס תעשו (צמדרג לז): **תשבור** זו מצות **לא תעשה.** מימה הא אחרניא צפ' המואל תפלין (עירובין דף טז: ושם) גבי הא דמוקיס וצמרת את החקק הולל (א) דמוקי צשטיני משום דלה אפשר דהייב לייכמוצ ופירך ולכמוצ השמר צשטיני ומשני השמר דעשה עשה והאי נמי השמר דעשה הוא שישלם מה שגדר ועשה מואל שפתיך וי"ל דתפלין לאחר שקיעת החמה דקאי אעשה דלחנת תפלין הוי עשה אצל תשבור דהכא קאי אלא תאחר דלעיל מינה שישבור שלא יאחר ולר' יוחנן דלמר צסוק הקומץ רצה (מנחות דף לו: ושם) גבי מניח תפלין לאחר שקיעת החמה דהשמר דעשה ללו הוא הויא דפסח וינלה

דעשה עשה ע"כ דלה כר"ע וההיא דר"ל דיומא לא קיימי ומיניה לא יתכן כלל לאוקמיה דלה כר"ע דמשנה היא צפ"ק דכריתות (דף ג). וסוגיא דשמעתא משמע צגמ' (דף ג:) דלמא כר"ע דקמני אוז ולא קמני ידעוני (א) וזכר לחלק צההיא דר' יוחנן דלה דמני צלשר דהשמר דעשה: **בפיך** זו צדקה. דכתיב יאל מפי דקדק (ישעיה מה): **יקריב אותו מלמד שכושין אותו.** כל מצות עשה נמי כופין דלמר צפרק ל' נערה שנתפתחה (כתובות דף מט: ושם) מכין אותו עד שתלך נפשו והא דליצטריך קרל הכא משום דסלקא דעתא דאין כופין כאלו לפי שכתבו לרצונו וא"ת הא דמן פרק האומר משקלי (ערכין דף כא). חייצי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן חייצי עולות ושלמים ממשכנין אותן הי"ד אי מקמי דלחא לדי צל תאחר אפי' עולות ושלמים נמי לא ואי דעבר צכל תאחר אפי' חטאות ואשמות נמי וי"ל דלעולם צשלם עבר עדדין אלא דחזין שהוא מתעצל להציא (א) ונומיואל הולאות חסס שלא לצורך כדי שלא ישאר צידו מה לקנות ולזהי ממשכנין ואס אין מואלצין צמה למשכנו אז כופין דקדאמר הכא וא"ת ואעלות מ"ט ואל (לא) צעי למשכנו טפי מחטאות ואשמות והא צפ"ק דוצחים (דף ו). אמר דעולות נמי מכפרים אחייצי עשה י"ל כיון דלמרינן צעלמא (יומא דף פא). שאס עשה טצובה לא זו משס עד שמוחלין לו הרי נתצובה מתכפר ולא דמי לחטאות ואשמות: **חך דאמר ולא אפריש.** נראה לי דמשני כך שהרי הקשה מעשה ומלל תעשה ומעשיו נראה צכל חד רועה צ' פסוקים ומרי למה לי ומשני צריכי צכל חד מרי קראי דמך קרל אהל גלל אמר ולא אפריש וקראי השני אהל גלל אפריש ולא אקריב ופריך מי מניח אחרת דלמר ולא אפריש והא נדבה כתיבא ציה ותנן כו' פירוש כך נ"ל היאך מוקמת העשה והלא תעשה והעשוי אדנדה דקראי דלמר ולא אפריש הא אותן ג' עניינים עשה ולא תעשה ועשיו נראה דקאי לנדבה כמו לנדר שהי צהי צלואו קרל כתיב נדבה דלמר לעיל נדבה כמשמע ואין מני היות קאי אמר ולא אפריש לנדבה הא זה איפכא מזה שהי אמר ולא אפריש אינו אומר הרי זו אדנדה הוא כלומר הרי עלי (א) כזה נדר שהי אינו מפריש אז ונדבה פירושה היא דלמר הרי זו ומפריש צלואה עשה דכתנן איהו וכו' ומשני משכחת לה דלמר ולא אפריש דמשמע נדר משכחת לה תרתי אפי' נדנדה כגון דלמר הרי עלי עולה על מנת שלא אחמיצ צאחרייתה כשומר הרי עלי הוא כמו נדר ורועה לעשות נדבה כשמצאר צו דין נדבה צלומר דליו חפץ להחמיצ צאחרייתה (א) אלא דמשכחת לה דלמר ולא אפריש כמו האומר הרי עלי ואל כל זאת היא נדנדה שהי רועה שלא יתחייב צאחרייתה נדנדה: **איהו נדר.** * משנה היא צפ"ק (משנה א') דקיעין: **ע"כ** מנת שאל אתחייב באחרייתה. לא דמי למתנה על מה שכתבו במורה:

ועשית אזהרה לבית דין שיעשוך. הא מיקריב אותו לרצונו נפקא, דתניא הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. ופרקינן חזא קרא בדאמר הרי עלי כך וכך ולא הפריש, שכושין אותו להפריש. ואחר שהפריש ולא הקריב שכושין אותו להקריב. והני תרתי למה לי. צריכא, דאי אשמעינן אמר הרי עלי ולא הפריש שכושין אותו, משום דלא קיימיה לדיבוריה כול'. וימי מצות אחרת דאמר ולא הפריש, והא נדבה כתיב' ביה, ותנן איהו נדר האומר הרי עלי עולה כול'. ופריך רבא כגון דאמר הרי עלי עולה על מנת שאני חייב באחרייתה. בפיו זו צדקה. שנאמר בי נשבעתי יצא מפי צדקה. אמר רבא וצדקה מייחבי עלה לאלתר דאין קיימי עניינ'. אמר רבא ופירך שבער עליו רגל אחד עובר בעשה. מניח עובר בעשה. שחיהו לא פרה של ובחי שלמים ואכלנוה בפסח ואמרין בשלמא בפסח לא אקריבוה, אימור לא מלו ליה תמניא יומי, אלא בעצרת היכי משהי לה ועברי בעשה. ופריך רב זבדי כגון

עין משפט נר מצוה

בב א ב מ"י פ"ד מהל' מעשה הקרנות הל' טו סמך לאין שלל: **בב ג ד מ"י שם הל' טו** סמך לאין שלל: **בר ה מ"י שם הל' ד** [ה] ופ"ה מהל' נדרים הל' צ סמך עין קנב: **בר ו מ"י שם הל' ו** (ופ"ה מהל' נדרים שם) סמך שם: **בו ז מ"י פ"ח מהל'ס** ממתנת עניינ' הל' א טוס"ע י"ד פ"ד רנו סעי' ג [נד] אלפס כאלו וצבין פ"ד דף ב:]. **בו ח מ"י פ"ד מהל'ס** מעשה הקרנות הל' ג סמך עין קנב: **בח ט מ"י פ"ד מהל'ס** תמורה הל' א סמך לאין שמה:

תורה אור השלם

1. ואם האכל יאכל מבשר וצב שקליו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פסול יקרה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: וקרא י' י' 2. כי תדר נדר לך אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש יד' ששנו י' אלהיך מעקר והיה כך דבריו כגן כב חטא: אם אין לך לשלם לקדו יקח משכבך מתחתיו: משלי כב כו מוצא שפתיך תשמור ועשית נדרת לך י' אלהיך נדבה אשר דברת בפיו: דברים כג כד 3. כי אם אל הקדוש אשר יבור י' אלהיכם מקל שטיבכם לשונות את שמו שם לשכנו תדרשו ואת שמו שמו: דברים יב ה 4. אם עלה קרבנו מן הקרבן וקר תמים יקריבנו הבקר ואת אולד מועד יקריב אותו קרצנו לפני י': וקרא ג א

רבינו חננאל

ואפתי מאחר נדרו שהוא כשר ומרצה. מדבן עזאי נפקא, דתניא בן עזאי אומר כתיב ואם האכל יאכל מבשר וצב שקליו ביום השלישי לא ירצה, וכתיב ביה המקריב אותו, אכל מבשר וצב שקליו זה הפיגול הוא בלא ירצה, דרייק המקריב (א) בבאן אכל בלא ירצה, אבל בכל מקום המקריב שהוא הוזהב הוא החייב ולא הוזהב. ופרקינן לא חימא כך חטא ולא בקרבן חטא, אלא אימא כך חטא ולא באשתך חטא. פירוש בעון כל תאחר מוצא שפתיך תשמור זו מצות עשה, למה לי והלא כבר אפיננה מובאת שמה והבאת שמה. תשמור זו מצות לא תעשה כדקיימא לן כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינן אלא בלא תעשה למה לי, הא בהדיא כתיב לא תאחר לשלמו.